

Certifikační schéma pro metrologickou funkci v subjektu ověřujícím stanovená měřidla

Účel, cíle a určení certifikačního schématu

Jedním z prvků národního metrologického systému České republiky, a to prvkem, jehož účelem je průběžné a trvalé dosahování určité společensky potřebné úrovně jednotnosti a správnosti měřidel a měření, je *ověřování* metrologických a technických vlastností určité podmnožiny – kategorie měřidel, která nese název *stanovená měřidla* (SM). *Ověřování stanovených měřidel* je proces (u většiny stanovených měřidel) zajišťující metrologickou návaznost měřidel a další posouzení a zkoušky, který se pravidelně opakuje, a v rámci kterého jsou přezkoušeny aktuální metrologické a technické vlastnosti měřidla, konfrontovány se stanovenými požadavky a kladný výsledek je deklarován označeními anebo dokumenty stanovenými právní úpravou metrologie.

Pro provádění těchto společensky vysoce významných činností (v řadě případů s nebyvalými hospodářskými důsledky při použití měřidel) si stát vyhradil právo zmocnit subjekty, jež touto činností pověří; těmito subjekty jsou jednak národní metrologický orgán (ČMI) a dále u vybraných druhů měřidel tzv. *autorizovaná metrologická střediska* (AMS). Těmito metrologickými středisky jsou právnické a podnikající fyzické osoby (případně i jiné subjekty a orgány), jejichž pověření v souladu s § 16 zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů, provedl v rámci pověření zákonem v zastoupení státu Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ). S ohledem na vysoký společenský význam ověřování stanovených měřidel (včetně jejich přezkušování) a rozsáhlé hospodářské a společenské důsledky správného měření, potažmo správnosti měřidel, stanovuje zákon o metrologii požadavky, které musí uchazeč o autorizaci prokázat, a její držitel trvale dosahovat jako důkaz své metrologické, technické a personální způsobilosti pro výkon této delegované *činnosti státní správy*. Ustanovení § 16 odst. 1 zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o metrologii“), uvádí jako jednu z kategorií záruk kvalifikovaného ověřování stanovených měřidel a úkolů autorizujícího orgánu prověření **kvalifikace odpovědných zaměstnanců, která je doložena certifikátem způsobilosti vydaným akreditovanou osobou**.

Z hlediska odborného vymezení obecného systému certifikačního schématu se certifikační schéma jako celek vztahuje k těm druhům měřidel, jejichž správnost může být z právního hlediska předmětem ověřování ve smyslu § 9 zákona o metrologii, tj. těch druhů měřidel, které jsou uvedeny v druhovém seznamu stanovených měřidel v příloze vyhlášky č. 345/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Oprávnění a odpovědnosti zaměstnanců na těchto funkcích, k nimž se přirozeně vztahují i požadavky na kvalifikaci, se dále odvozují z prováděcích předpisů, které jsou v oblasti autorizace podle § 16 zákona o metrologii aplikovány (MPM 10 a MP 002). K tomuto certifikačnímu schématu se vztahují prováděcí **Programy certifikace**, které doplňují a propracovávají toto certifikační schéma detailními požadavky na znalosti zvláštních právních předpisů, technických norem a metod ověřování, vždy ve vztahu ke konkrétnímu druhu stanovených měřidel, která mají být předmětem odborné činnosti držitele certifikátu.

Pracovní náplň certifikované metrologické funkce

Certifikační schéma je určeno pro pracovníky subjektů provádějících ověřování stanovených měřidel podle zákona o metrologii. Pracovníci těchto subjektů mohou žádat o certifikaci odborné způsobilosti pro metrologickou funkci:

– **pracovník ověřující SM;**

pracovník prokazující svoji odbornou způsobilost certifikátem kvalifikační úrovně A, který má ve smyslu požadavků právní úpravy metrologie předpoklady pro výkon funkce odpovědného pracovníka subjektu (vedoucí subjektu, zástupce vedoucího subjektu, vedoucí odločeného pracoviště subjektu) autorizovaného či zmocněného k ověřování stanovených měřidel, který je schopen

provádět činnosti v rozsahu certifikace, řídit technickou činnost metrologického pracoviště a provádět kontrolu správnosti metrologických výkonů podřízených pracovníků a vykonávat činnost ověřování u druhů měřidel specifikovaných certifikátem.

Poznámka: O tuto kvalifikační úroveň certifikátu může zažádat a svou způsobilost jím prokazovat i výkonný pracovník subjektu.

Vzdělání a praxe

Požadavky na vzdělání nejsou pro účely této certifikace explicitně stanoveny (jsou plně v kompetenci managementu subjektu), avšak je specifikována minimální dosažená úroveň vzdělání a minimální délka praxe v daném oboru, resp. v dané činnosti. Požadavky se stanovují takto:

Kvalifikační úroveň - - certifikovaná metrologická funkce	Požadované vzdělání	Požadavky na praxi v ověřování předmětného SM
A Pracovník ověřující SM (vedoucí, zástupce vedoucího, vedoucí odloučeného pracoviště)	V / ÚSO / ÚS / SO	1 rok

Žadatel s žádostí o certifikaci přikládá kopii dokladu o svém nejvyšším dosaženém vzdělání a prokazuje dobu odborné praxe pro oblast ověřování stanovených měřidel (zpravidla kopií Osvědčení odborné způsobilosti k ověřování stanovených měřidel, případně na základě zkoušek provedených pro prokázání způsobilosti k posuzování shody předmětných stanovených výrobků (měřidel)).

Výcvik

V praxi může účast na odborném školení za účelem získání nových a zejména aktuálních znalostí v oboru být výhodou z hlediska prokázání splnění požadavků certifikačního schématu a získání certifikace, avšak rozhodně není podmínkou pro zahájení procesu certifikace či udělení certifikace.

Výjimkou de facto vynucenou nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 165/2014 je požadavek na prokazatelné zaškolení u výrobce/dodavatele měřidla u uchazečů o certifikát pro ověřování tachografů; toto zaškolení prokazují žadatelé příslušným listinným potvrzením.

Požadavky na schopnosti a nezbytné předpoklady

Hospodářské, bezpečnostní a podobné důsledky použití nesprávného měřidla mohou být v praxi závažné až fatální.

Proto je nezbytné, aby certifikovaná osoba prováděla stanovené činnosti nejen kvalifikovaně, ale i pečlivě, důsledně a s vědomím důležitosti (delegace výkonu státní správy) a potenciálních důsledků. Tyto principy jsou zahrnuty do požadavků na odborné znalosti; jinak zvláštní požadavky na schopnosti a zvláštní předpoklady nejsou pro uvedené certifikované metrologické funkce stanoveny.

Požadavky na znalosti při certifikaci

Za základní se považuje znalost zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů a navazujících prováděcích vyhlášek Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO). Znalost relevantních předpisů, dokumentů a norem je specifikována v dokumentu 0320-PC-0100 *Požadavky na úroveň znalostí legislativy, předpisů a norem*.

Proces certifikace

Při certifikaci se provádí písemná zkouška k ověření všeobecných a odborných znalostí podle *Programu certifikace*, ústní zkouška a praktická zkouška spočívající v předvedení ověření každého druhu stanoveného měřidla, jehož ověřování je předmětem certifikace.

V případě splnění požadavku na certifikaci je uchazeči vydán certifikát kvalifikační úrovně A, který má platnost pět let.

V případě nesplnění požadavků na certifikaci může uchazeč požádat o opakování certifikace v plném rozsahu v novém termínu. V případě částečného nesplnění požadavků na certifikaci (neuspění v jedné ze samostatně hodnocených částí zkoušky) bude uchazeči umožněno opakování pouze této části.

Tyto úkony jsou však zpoplatněny, stejně tak, jako nedokončení celého procesu certifikace.

Proces certifikace musí být ukončen do šesti měsíců ode dne konání první zkoušky.

Po dobu platnosti certifikátu se provádí dozor nad výkonem činností certifikovaných pracovníků vyhodnocováním informací:

- z dotazníku vyplněného a odeslaného držitelem certifikátu průběžně při změně údajů o držiteli certifikátu a při uplatnění žádosti o recertifikaci;
- z výsledku činností ČMI při periodickém posuzování technického a metrologického vybavení dotčených subjektů a prověření odborné způsobilosti odpovědných zaměstnanců jednou za 5 let a průběžně při jakékoli změně podmínek autorizace v případě autorizovaných metrologických středisek, popř. z výsledků kontrolních činností ÚNMZ;
- z výsledků činností ČMI, popř. ÚNMZ, při státním metrologickém dozoru dle jeho plánu;
- z výsledků činností ČMI při mezilaboratorním porovnávání zkoušek.

Aktivní dozor na místě provádí certifikační orgán mimořádně na základě uplatněné stížnosti zákazníkům nebo na základě informací z výsledků činností spjatého orgánu.

Proces recertifikace

Při první, resp. druhé, **recertifikaci** s prodloužením platnosti certifikátu o pět let, pokud se nemění rozsah certifikace uvedený v příloze certifikátu, se provádí písemná zkouška k ověření znalostí legislativy a praktická zkouška spočívající v předvedení ověření každého druhu stanoveného měřidla, jehož ověřování je předmětem certifikace. Součástí je i doplňující ústní pohovor za účelem ubezpečení se, že znalosti držitele certifikátu jsou v souladu s platnou právní úpravou metrologie a platnými normativními či jinými dokumenty vztahujícími se k druhu ověřovaného stanoveného měřidla. Podmínkou prodloužení platnosti certifikátu je trvalý výkon certifikované metrologické funkce doložený dotazníkem.

V případě změny rozsahu certifikace, např. při zásadní změně principu měřidel nebo na základě požadavku držitele certifikátu, může být při první, resp. druhé, recertifikaci **platnost certifikátu rozšířena** o další druh měřidel. Pokud držitel certifikátu trvale vykonává certifikovanou funkci, je postačující provedení zkrácené nebo rozdílové zkoušky k rozšíření rozsahu certifikace a případně i provedení praktické zkoušky na nový druh měřidla a držiteli je vydán nový certifikát.

Třetí prodloužení certifikátu se již neprovádí a držitel certifikátu se musí podrobit **nové certifikaci** v plném rozsahu všech požadavků na hodnocení.

Pozastavení certifikátu

Pokud bylo na základě zjištěných skutečností prokázáno, že držitel certifikátu neplní podmínky certifikace nebo nevykonává trvale certifikovanou funkci, pak může být při první, resp. druhé, recertifikaci platnost certifikátu pozastavena.

Certifikační schéma pro metrologickou funkci v subjektu ověřujícím stanovená měřidla

Pozastavení platnosti certifikátu odpovědného zaměstnance subjektu může být průběžně prováděno při:

- pozastavení autorizace AMS;
- zjištění vážných neshod při státním metrologickém dozoru;
- nevyhovění mezilaboratornímu porovnávání;

a to na dobu do odstranění nedostatků.

Odejmutí certifikátu

Pokud bylo zjištěno, že držitel certifikátu:

- neplní podmínky certifikace; nebo
- trvale nevykonává činnost související s rozsahem certifikace; nebo
- hrubým způsobem porušil pravidla používání certifikátu; nebo
- nebyly odstraněny nedostatky zjištěné spjatým orgánem ČMI,

pak certifikační orgán může certifikát odejmout.

Validace certifikačního schématu

Vlastníkem certifikačního schématu je Český metrologický institut Brno.

Přezkoumávání aktuálnosti certifikačního schématu provádí vedoucí pracovníci Certifikačního orgánu pro certifikaci pracovníků (COP).

Datum vydání: 1. dubna 2022

Zpracovala: Ing. Helena Svobodová, vedoucí COP

Schválil:

doc. RNDr. Jiří Tesař, Ph.D. v. r.

generální ředitel Českého metrologického institutu